

ТАКСА ПЛАЋЕНА У ГОТОВУ

ГЛАСНИК ДРУШТВА ПРОСВЕТЕ

Год. XVI

Сарајево, март-април 1938

Број 3-4

ВЛАСНИК:
ДРУШТВО ПРОСВЕТА

УРЕДНИК:
ЂОРЂЕ ПЕЈАНОВИЋ

ШТАМПАРИЈА ДРУШТВА ПРОСВЕТЕ, САРАЈЕВО

Г Л А С Н И К

ДРУШТВА ПРОСВЕТЕ

Год. XVI

Сарајево, март-април 1938

Број 3-4

Акција „Просвете” на оснивању Савеза српских-културних и просветних друштава и установа

Године 1912 у јесен, приликом прославе своје десетогодишњице, покренула је „Просвета“ питање колаборације главних наших просветних организација приватне иницијативе у правцу што целисходнијег и јачег рада на просвећивању одраслих. Тада, пре Ослобођења, радило се само на колаборацији српских културних друштава, у првome реду на колаборацији Матице Српске у Новом Саду, Просвете у Сарајеву, Културне Лиге у Београду, Српске Зоре у Дубровнику. Изабран је нарочити одбор од делегата горња четири друштва, коме је стављено у дужност да питање колаборације проучи и донесе конкретан предлог на седницу тога одбора, која се имала одржати у Новом Саду. План је био да се после те седнице позову сва српска културна друштва и затражи од њих да своје изасланике пошаљу на први конгрес у Београду.

Велики догађаји, који су непосредно иза прославе 10-годишњице Просвете следили, најпре Балкански рат, а затим велики Светски рат и Рат за ослобођење и уједињење, прекинули су целу ову акцију.

Просвета, обновљена иза Ослобођења, наставља одмах акцију прекинуту ратом. Главна скупштина Просвете, одржана 1919-те, закључује да се најпре успоставе везе са српским културним друштвима у Београду и Новом Саду, са којима је рад био започет. Делегат Главног одбора Просвете, одржао је тога ради под крај године 1919 конференцију са претседницима Културне лиге у Београду и Матице српске у Новом Саду.

На тим конференцијама утврђена је апсолутна потреба да се организује просветни рад приватне иницијативе. На који би се начин извршила та организација није на тим конференцијама утврђено.

Просветина скупштина одржана у лето 1919/20 године, којој је поднесен извештај о стању преговора, закључила је, да Просвета настави акцију у већ започетом правцу и да настоји да се ова племенита и корисна замисао и оствари.

Приликом прославе своје 25-годишњице покренула је Просвета поново ово питање на Просветиној академији. Том приликом донета је резолуција :

„Да се оснује Савез главних просветних удружења у целој Краљевини, који ће према својим статутима пратити и проучавати питање народног просвећивања, давати законодавним телима образложене предлоге за унапређење народног просвећивања и руковати својим нарочитим приходима, одобреним општинским прирезима за народно просвећивање и државном помоћу“.

На прослави стогодишњице Матице српске идеја оснивања Савеза примакла се добро своме остварењу. На темељу дискусије, која је о овоме вођена на конференцији делегата просветних удружења, изабран је Одбор од девет изасланика наших највећих културних друштава (С. К. Академија наука, Културне лиге, Просветне звезде, Водникове дружбе, Матице хрватске, Јадранске страже, Матице српске, Књижевне задруге и Просвете). Томе одбору стављено је у задатак да донесе нацрт Правила Савеза просветних удружења у Југославији и замољен је г. Алберт Базала, претседник Матице хрватске, да на темељу нацрта Матице српске и Просвете и на темељу дискусије вођене у конференцији састави нацрт правила Савеза. Са ове конференције издата је резолуција која је прочитана на свечаној седници Матице српске :

„На конференцији просветно-културних друштава и установа целе наше Краљевине, окупљених приликом прославе Стогодишњице Матице српске у Новом Саду, дана 12-ХП-1927, изјављена је једногласна жеља, да се створи Просветни Савез наших културних друштава и установа. Том Савезу била би сврха, да организује рад на народном и друштвеном просвећивању, са више система и узајамне помоћи. Да се то постигне, поверено је једном ужем одбору да изврши нацрт правила и да их предложи на предлог и одобрење свима друштвима у држави, која се баве културно-просветним радом“.

Према договору делегата у Новом Саду, одбор који је имао да проучи правила Савеза, требао се састати концем месеца фебруара 1923 године у Загребу. Али су настале нове потешкоће. Моменат је за Загреб био незгодан. Већина чланова Матице хрватске дезавуисала је свога претседника г. А. Базалу, управо на овоме питању. И цела је ствар моментално умртвљена.

После тога цела акција мировала је неко време. Почетком лета 1936 године покренуо је Главни одбор Просвете поново питање колаборације наших културно-просветних друштава и установа.

Водећи рачуна о данашњој ситуацији, Главни одбор Просвете је повео акцију да се барем засада створи координација и колаборација рада српских културно-просветних установа, при чему би била очувана потпуна самосталност сваке организације. То би била уједно и прва етапа до коначног циља: концентрације, колаборације и координације рада свих културно-просветних установа у нашој Краљевини без обзира на племе и веру.

У духу те своје акције саставио је Главни одбор нацрт правилника о уређењу и раду Савета српских културних и просветних друштава и установа у Краљевини Југославији и друштвима, која су се сагласила за обнову ове акције и изразила вољу да активно сарађују на остварењу ове велике и корисне замисли, предложио: да се конференција за стварање и формирање овога Савета одржи 28 новембра о. г. у Београду.

Та конференција и одржана је у Београду тога дана (28 новембра 1937 год.) и на њој изабран Акциони одбор коме је стављено у задатак, да на основу нацрта правилника о уређењу и раду Савета српских културних друштава, који је саставила Просвета, а који је на конференцији примљен у начелу, и узимајући у обзир напомене и сугестије осталих друштава, састави нацрт правила Савета.

Акциони одбор извршио је свој задатак и 27 фебруара 1938 године сазвао Оснивачку скупштину. Уочи тога дана (26 фебруара 1938) одржана је претконференција делегата појединих друштава, на којој је темељно предискутован нацрт правила што га је саставио Акциони одбор.

На Оснивачкој скупштини усвојен је нацрт правила што га је саставио Акциони одбор са изменама усвојеним на претконференцији и изабрана привремена управа Савета, која ће функционисати до одобрења правила, када ће се у смислу одобрених правила сазвати прва скупштина Савета.

Овим је завршена акција коју је Просвета у заједници са нашим истакнутим друштвима, у првом реду са Матицом српском у Новом Саду, водила пуних 25 година.

„Просвета” за подизање села

— Наставак —

IV

Горњему се цијењеном позиву не могу одазвати како бих желио, пошто сам већ низ година изгубио сваки директни контакт са селом, те не познајем тачно давашињег његова стања и расположења. Ипак сматрам за патриотску дужност рећи шта знам. А у колико при томе не будем савремен, — извините.

Преразни су узроци сеоске неосјетљивости према културним настојањима града, а у главном су двојака карактера: опћег и локалног.

Међу опће узроке иде у првом реду околност: што се у овоме циљу пале свјећице и фењери, који догоријевају прије времена, мјесто трајних свјетионика, који одолијевају времену и свим непогодама. Тако је на пр. скупоцјена а немоћна свјећица: основна школа на селу. Она своје ђаке уведе у писменост и различита знања, а онда их на цио живот даље оставља самима себи, без икакве акције да им пробуђежи интерес за сазнавање и даље подржава, или да им за даље самообразовање пружа извјесне могућности. — И ту је најпреча реформа: омогућити, санкцијама осигурати и контролним матрикулама провести контакт и дјеловање школе на сваког свог ђака бар до регрутације.

У другом су реду они негативни сеоски елементи који сељака с једне стране материјално и морално онеспособљавају за сваки напредак, и уједно с друге стране трајно агитују против тог напретка и свих носиоца његових. Њих треба омогућити знаком задругарства. Кредитне и набављачке задруге су прва нужна помоћ селу, да оно добије даха за корак напријед. Иза њих: здравствене задруге, с покретном и брзом помоћи својом. И тако: пруживши руку сељаку у невољи и болести његовој, утрљао би се пут његову срцу и повјерењу и омогућио — даљи разговор и споразум. У пословођи и љекару ових задруга поставила би се два основна ступа за сваку даљу акцију.

Локални узроци неуспијеху културних потхвата су: растрканост наших планинских села (а у којима и лежи изворна снага народна); бирократство сеоских учитеља, којима је омогућен мисионарски саобраћај с народом; културна неактивност сеоског свештенства и често опречност њихових проповиједи с њиховим животом; плъчкашки карактер најближе градске интелигенције, и деморализаторски оне званичне, што селом хода и индигнира сељака на све, што му из града доходи.

Треба зато: у сваком срезу, тако рећи, на лицу мјеста испитати све ове односе, и према њима фиксирати један, рецимо, десетгодишњи план за културно придржање свакога краја посебце. Све ово централизовати у срезу, а среске планове сабрати, и проучити у бановинском средишту, и на основу тих планова подизати, како рекох, свјетлонице трајне снаге, које не трне ни пљусак, ни бура, ни вријеме и чија свјетлост не блуди, но се регулише како ваља.

То, истина, изискује огроман труд и организаторски сми-сао, али се не ради за „од данас до сутра”, него за трајност, и ко се у то коло ухвати, ваља да се у ноге поузда. Изискује и велике материјалне жртве, али њих ваља сложено да поднесе држава, црква и имућнији дио народа и његове установе. И изискује велик број сарадника, али ту су они који су своју егзистенцију изградили или је изграђују народном муком: штипендијама одгојени чиновници и пензионери свих врста, апсолвенти који чекају мјеста, студенти и ђаци виших разреда и т. д. Ваља издати парољу: *Демократија је у опасности непросвијећеност широких слојева ставља се у искушење; мир и спокојство народа и државе нема сигурна ослоњаца у неосвијештеним темељима. Свак на посао и на жртве!*

Овом приликом част ми је приказати Вам свој „Извор писмености за одрасле неписмењаке Краљевине Југославије”, састављен у духу националног васпитања, а своједобно, стављен у израду на жељу пок. г. Васиља, — с молбом: да се у својој акцији и њиме послужите. Цијена 10 динара је књи-жарска с рабатоом од 3%. Просвети сам приправан уступити и 40 %.

У Сарајеву, 15. новембра 1937.

С поштовање
Недјељко Лазаревић,
учитељ у II.

V

Платон је посматрајући човека према његову организму, подијелио људе на сталече. Мозак по њему то су интелектуал-ни радници срце, центар осећаја то су трговци, стомак то су се-љаштво и радници, руке и ноге то је војска. Ми ћемо се задр-држати у односу интелигенције и села по схваћању Платоновом два најважнија органа тијела.

Данашња интелигенција може се подијелити на предра-тну и послератну. Свима нам је познато шта је од себе дала

предратда интелигенција, те ћемо се више позабавити о послератној интелигенцији и њеној дужности. Послератна интелигенција изгледа да лута, да у својој идеологији није прецишћена. Видимо омладинце разједињене, гдје јуре на више страна немајући заједничког циља. Или данас или икада нужно је да народна интелигенција буде скупа и да има једну главну идеју водиљу, јер ми смо млада држава, чија будућност зависи од спонтаног рада читаве народне интелигенције.

Предратној народној интелигенцији била је главна идеја водиља : „Народно ослобођење и уједињење и стварање слободне народне државе“. Послератној треба да буде: „Чување горње тековине и просвјећивање широких народних слојева — просвјећивање села”.

Када сам поставио горњу идеју водиљу т. ј. „Просвјећивање села“, то сам поставио из чињеница, да је Отаџбини тежак најпотребнији и да без њега нема Отаџбине. — Нажалост ово схватање у већини нема ни град ни интелигенција, него постоји провалија између једног и другог слоја. Посматрајте из прикрајка опходњу града према селу и поступање са сељацима по канцеларијама. Ја знам, као и ви што знате, да је тежак прљав, прост и неокретан, али та рђава страна није његова, него наша срамота. Ако се ми будемо устезали и клонули од свакога тежака, на нашу велику срамоту, он ће и остати какав јест и провалија ће остати за увијек. А позната је чињеница да се благостање и срећа једнога народа састоји у хармонији између свих слојева народних, као што је случај и код тјелесног организма, да здравље зависи од хармоничног функционисања свију органа. Зато је позвата народна интелигенција, да ради на зближењу града и села, а ово зближење не може се постићи док се село не просвијети. И по моме схватању треба да буде главна идеја данашње интелигенције: „Просвјећивање тежака !“

Настаје питање: Како се са успјехом може вршити просвјећивање тежака ? Ако сте посматрали долазак љекара једном болеснику, тек ће болесник од њега имати корист, ако овај у танчине буде познао његову болест. Исти вам је случај и са нашим тежаком. Ако га мислимо просвјећивати, морамо му се приближити и морамо га упознати. Да би га у неколико упознали, ја ћу да га покажем у правој боји у колико то узмогнем :

И ако је тежак у вјековном ропству највише пропатио, ипак је задржао све лијепе особине нације: морално непокварен, одржао је словенско гостопримство, јунаштво, појмове вјечних истина: правде, истине и слободе, што се свако може увјерити из народних пјесама и приповиједака. Наш тежак је свјеж и здрав, потсјећа нас на воћку дивљаку, на коју мо-

жемо накалемити културну воћку и дивљака ће постати културна, исти случај и са нашим тежаком.

Да би са успјехом вршили просвјеђивање тежака ми такођер морамо познати и његов живот, као и његове социјалне и економске прилике. Његов живот, социјалне и економске прилике одвајкада су биле биједне, а ни данас у слободној држави, коју је он, тежак, својим костима и крвљу саградио нијесу баш ружичасте. Не треба заборавити да ако остане овако биједан положај тежака у држави, да он неће бити у могућности ни бранити ни хранити Отаџбину.

Ја сам увјерен, да сваки прави народни интелектуалац воли свој народ и Отаџбину као самога себе као и то да би сваки такав волио, да је његов народ најпросвјеђенији и најзадовољнији. Нерад интелигенције ипак је појмљив, јер у данашњим приликама борбе за личну егзистенцију, у овој општој утакмици нико даље не мисли од свога ја и своје обитељи. Прави народни интелектуалци морају и треба да се тргну из ове гужве и да сваки жртвује за опште добро од свога ја; верујем да би се за кратко вријеме осјетио бољитак у селу.

Узмимо неколико практичних примјера: кад би сва културна друштва већину свога рада пренијела у ту сврху; кад би сваки лекар, жртвовао свој труд па одржао или написао да други неко одржи циклус предавања из своје струке, ветеринар, из своје, агроном из своје и т. д. и т. д. осјетио би се бољитак.

Чуо сам за један примјер у Хрватској, где су 500 студената, без ичије помоћи, проведавши мјесец дана на селу, којег се имена не сећам, саградили соколски дом. Сваки би интелектуалац требао, да у оквиру своје струке потпомогне село и да то свакоме буде извршење најсветијег завјета.

Многобројна постоје болна питања села која би требало ријешити, од којих ћу ја изнијети у кратким потезима: „Здравствене прилике села, социјалне и економске прилике и сеоску жену”.

Захваливши природи и климатским приликама, те неизвјештаченом животу нашега тежака, здравствене су прилике села добре, кад би се још од стране надлежних припомогле. Хигијенски прописи селу нијесу познати, осим умивања и прања руку прије и после једе. Што је најжалосније да је село без хигијеничара, без бабице, у томе погледу за наше село није још 20 вијек — јер се не користи модерним тековинама науке. Он не зна за медикаменте за њега је још савремена медицина, бајање и врачање. Сви смо ми против тога, али дављеник се за сламку хвата. Случај је такав и са болесником у селу, који нема у близини лекара и његове помоћи, а па шта му прео-

стаје, него бајање и врачање. Село је у већини без цесте и пута, што отежава донос болесника лијечнику. Удаљеност од 10—12 сати на коњу, недозвољава жени у порођају да чека лијечника, који више пута ради своје комоције неће ни да дођу, и ако им се плаћа — и у овоме случају ништа друго не преостаје него звање врачаре, која постаје оператор и својим прљавим рукама задире у утробу породиље.

Познат ми је случај у селу Борју, у мојој парохији, гдје је тако врачара наређивала да се над породиљом без њеног знања пуца и слично. Посљедњи случај у селу Грбавици: порођена жена 48 сати са посљетком у материци, иде се по лијечника, како овај не излази него саветује у болницу, позива се баба и са успјехом операцију изводи и спасава жену, док их је сигурно више десетина прије спремила на онај свијет. Посматрао сам долазак љекара амбуланти у Глоговац. Сваки пут кад би дошао љекар слегло би се око њега преко 200 пацијената. Кад сам упитао љекара: „Да ли је то све болесно?“ Он се је насмијао и одговорио: „Једва један, а највише два случаја!“ Тај народ лети да види лијечника, то чудовиште што одстрањује болести; народ жели да разговара с лијечником, да од њега чује какав паметан савјет и поуку. Преко свега тога могло би се прећи, само је најгора ствар са сеоском дјецом. Сваким даном умиру и падају недужне жртве. Можемо слободно рећи да нам се и данас народ налази у рату, јер падају недужне жртве непросвећености мајке. Овдје нијесу по сриједи заразне болести, већ отровања храном, и нечистоћом. Мјеродавни би требали без оклијевања тражити начина да се ове недужне жртве спасавају. Да се водило у овом погледу рачуна о нацији, данас наш народ не би бројао само 15 милиона душа. Ми својим рођеним очима посматрамо да се издају закони и уредбе којим се штити подмладак дивљих и питомих животиња. Забрањује се клање бремених животиња, лов на дивљач у време размножавања, шта више заштићава се подмладак шума, а о прирасту народном, сеоској дјечи скоро ни мало не води се рачуна.

Позната је ствар, да су многа наша села, извори народне снаге, без здраве пијаће воде те и данас у слободној држави пију воду из ископаних корита, а напајају стоку из локава по путовима. Зато није никакво чудо што тифус хара народ, а антракст стоку. У моменту кад ово пишем била су у Грбавици 3 смртна случаја трбушног тифуса, и око 10 обољења — свега овога не би било кад би постојале здраве пијаће воде.

Решење горњег питања по мојој замисли био би, кад би се на сваке 2 политичке општине поставио по 1 лијечник са потребним бројем хигијеничара и бабица који би бдили над народним здрављем. Кад би се сваком селу наредило да испали кречану, те омалтерише и обијели куће. Да се забрани

просјачење по селима, јер просјаци су они који су носиоци вашију и заразним болести, а ако им се то неможе из ма којих разлога забранити, то им забранити ноћивање по кућама, него за исту сврху натјерати тежаке нека им у сваком селу саграде преноћишта.

Ни са економским приликама није ништа боље, оне никада неповољније нијесу биле. Тежак из дана у дан пропада, он није у стању више ни најпримитивније обрађивати земљу. Он остаје без стоке, којом се ђубри и обрађује земља, цијене његове стоке као и свију његових производа премалене и неправедне и он из дана у дан све више осиромашава. Он и да има довољан број стоке он није мајстор свога заната — он се не користи ни тековинама технике ни агрономске науке. Већини тежака, бар у моме срезу, није позната дјетелина, ни репица ни ма која друга племенита биљка. На пољопривреду индустрију не обраћа се пажња, као да она није потребна земљи, као да од ње не зависи величина и снага Отаџбине. Шума се сијече ондје гдје не би смјела, и не води се рачуна, ако се исијече извјестан комплекс шуме, да то не ће нашкодити пољопривреди и околним селима. По неким срезовима имамо по 20 лугара да чувају шуму, а ни једнога економа да би био међу тежацима, да би их учио и да би им показивао радити.

Да се је од Ослобођења до данас обратила пажња пољопривредној индустрији, колико се је обратило шумској и фабричкој, гдје би ми данас били. Ми би данас удесеторостручили извоз воћа, мяса, стоке и т. д. Исти је лијек као и код здравствених прилика села. Посветити исту ону пажњу селу каква се поклања граду. Нека ветеринар не буде само надзорник градске пијаце и меснице, него нека иде на село и лијечи стоку, учи тежаке његовати и гајити стоку. Исто тако економ и т. д. Нека се и пољопривредној индустрији законом осигурају повластице увоза и извоза и слично као и фабричкој и другој индустрији. За кратко вријеме осјетио би се бољитак, подигло би се благостање народа, а тим самим би се побољшале и социјалне и здравствене прилике села.

Сеоска жена

О жени говорити тешко је, јер је велик значај праве жене, као и величанственост и тежина њезина позива. Жена која жели бити мајка и домаћица, она прима на себе најтеже и најодговорније дужности нације: рађање и његовање дјеце. Она као таква мора бити наоружана разноврсним знањем које тај позив изискује. По варошима многе жене заузеле су мјеста која су до сада заузимали мушкићи, па и у овим пословима жена се је показала часно и доказала да јој се има одати дужно признање. Шта је са сеоском женом? Сеоска жена, све

до једне, удата је, свака на себе прима позив мајке и домаћице; свака врши све мушке пољске радове. Оне на својим плећима држе домове. Оне од свога сна и одмора одгидају, те стварају нашу дивну кућну индустрију ткања и веза. Њихова ткања и везови ништа мање важни нијесу од народних пјесама и припомиједака. Један особит вез више издиже наш народ него цјелокупна књижевност наша, као што се је изразио један Енглез путник у бановинском музеју у Бањој Луци. Сеоска жена је стуб како народне снаге и прираста, тако и стуб наше народне културе. Сеоска жена је права пчела радиница, њезин сав одмор састоји се од 3—5 сати спавања, а све остало вријеме проведе у неуморном раду. Сигурно је сваки од нас посматрао сеоску жену како иде и ради, ријетко ћете ју видјети беспослену. За сеоску жену празнични дан не постоји, нити дан одмора, јер и тада раде своје кућне послове од ране зоре до мрклог мрака. Оне не живе, оне сагоријевају. Сеоска жена толико је оптерећена послом, да се не може ни замислити да би то човјек могао издржати; она је најраденији елемент у народу, она је превазишла радиност пчеле и марљивост мрава. Њој се мора помоћи, притећи јој у помоћ просвјетом, јер просвјета ће бити једина моћ, која ће јој олакшати претешко и несношљиво стање у коме се налази. Ако јој се одмах не притече, пријети опасност да сасвим изгубимо ову пчелу радилицу. Она се услед претешког посла а покрај слабих економских и социјалних прилика дегенерише, изумире. Више се не може видјети потпуно развијена сељанка, постале су малене, патуљасте, дегенеришу се, живе врло кратко, јер се истроше радом, рађањем, а највише болом и жалошћу за својом дјецом, јер без изузетка свака је укопала и оплакала најмање половицу своје дјеце.

Сеоску жену треба само замислити, у каквом је јадном стању; везана је за мужа непросвјећена, у већини грубијана, који гледа да ју искористи у најширем смислу те ријечи. Њена болест, жалост, њена смрт, њему не доноси толике жалости, њему је главно да он има одакле надокнадити тај губитак. Њена је душа велика, она и ако непросвјећена, умије и зна да створи потребну хармонију у дому и да брак учини сретним.

Жена као мајка мора рађати дјецу, тај најтежи а уједно и највеличанственији и божањски посао обављати. Након порођаја, тек настају бриге за мајку и неписмени прегори, око њега и исхране. Коликим знањем треба да буде наоружана мајка; она мора у танчине познавати све хигијенске прописе при храњењу и његовању дјетета; она мора знати основне методе васпитања, које треба примјенити при васпитању дјетета итд. итд. А сада замислите како је то претешка дужност мајке, коју дужност ни 50% градских просвјећених мајки не врши са-

вршено, а шта је тек са сеоском женом, непросвјећеном и неуком? Да је она била наоружана потребним знањем само задњих неколико деценија, данас наш народ бројно не би стајао испод талијанског. Њезину непросвјећеност и неукост замјенивала је њена честитост и марљивост; она је поред своје непросвјећености успјела са својом честитошћу и прегором да очува народ, да га није нестало са лица земље. Помозимо јој! Спасимо је! Олакшајмо јој страшни положај, она је попут абисинског ненаоружаног војника, који се бори са наоружаним непријатељом; исто се она тако неуморно бори са свима недаћама природе и прилика у којим је. Помоћи сеоску жену, значи помоћи народ, спасти њу, значи спасти народ.

Ја овдје нећу износити стваралачки рад сеоске жене, само смјело могу тврдити, да она по своје стваралачком раду, честитошћу и величини душе може стати уз раме најкултурније жене. Требало би само скупити сва наша ткања и везове, све разноврсне мотиве, којима на стотине има, и тек би се онда видјело колико је велика ъезина душа, колико је стваралачка и племенита.

Напоменуо сам да врло кратко живе, усљед претешког и неуморног рада, али је најжалосније, да 20% умиру у цвијету своје младости у порођајима. Све би се ово изменило на селу и убрзо прилике поправиле, кад би сва народна интелигенција окочила на посао просвјећивања села!

У Грбавици, 15 новембра 1937.

Милан Ракита, парох

VI

У одговор на Ваш распис бр. 3156 јављам Вам :

1

1) Прву и потпуну бригу треба поклонити основној школи. У првом реду ваља се побринути да *полазак заиста буде обавезан*, а не као што је случај код овдашње школе где од 160 ђака 40 не полази школу никако, т. ј. један већи дио је уписан, али школ. прага никад преступио није, а други (много мањи дио регрутован је од репетената, које нико није могао или није настојао да присили на понављање разреда.

Ово што Вам јављам није случај само ове године, него се то понавља пред мојим очима већ једанаест година овде у Бос. Кобашу. Све запиње код изрицања, а нарочито код *извршавања казни*, које је Закон предвидио. Запиње због тога што је Закон ту бригу препустио општинским управама, т. ј. политичким људима, којима је партизанство алфа и омега, а народно просвјећивање девета руна на свирали, и што општинске управе немају оног ауторитета и егзекутивне моћи, које,

рецимо, има Среско начелство. Осим тога, заиста би требало понајприје уклонити све оне препреке због којих народ зауставља дјецу и нерадо их даје у школу. Те су препреке: оскудица заједничког пашњака у појединој општини или селу, па према томе и потреба сваког домаћинства за посебним пастиром, а тај пастир је обично дијете дорасло за школу; раштрканост кућа у селу па према томе сто неваљалих путева, а ни једна добра цеста, а због тога и слаб полазак школа.

Свима ученицима без разлике треба обезбиједити уџбенике и прибор, јер без алата нема заната. Данашње набављање препуштено родитељима не води прогресу, него га само кочи. И набавка уџбеника и прибора требало би да пређе на терет бановинских буџета.

3) Превелика одјељења, т. ј. одјељења са бројем ђака преко 40 права су сметња истинском напретку. У таквим одјељењима наставник утроши 50% само на то да створи могућност каквог било рада, а о радној школи и индивидуалном поступку са ученицима не може бити ни речи.

2

Кад би се све побројане препреке уклониле, могло би се прећи на ваншколско просвећивање, које би имало бити или замена основношколског или његов наставак. Било то ваншколско просвећивање наставак школског или његова замена, треба приправити терен за исти. Моје излагање односи се само на крај у коме службујем и према томе молим да се схвати. *Основна потреба овога краја јесте усавршавање села. Док не буде кућа до куће, и док не буде кроз село водила ваљана цеста, биће успеха само на папиру у извештајима управних одбора читаоница, трезвењачких дружина и т. д., а у ствари ни десети дио тих извештаја не одговара истини, јер ће ријетко које водство признати свој неуспјех.* — Требало би, дакле, у Грађевинском закону предвидјети све што је потребно за усавршавање села, а тада би се становници лакше састајали не само у случају „важних“, него и „незнатних“ ствари. Тада би се у читаоницама заиста читало и састајало на предавања и договор.

Осим тога, рад на народном просвећивању не би требало натоварити на плећа само учитељу основне школе, него и свим осталим интелектуалцима у селу као што су: лекар, свештеник, биљежник и управник поште.

3

И економски напредак села овиси у првом реду од издржавања основне школе. Док сељак не буде могао плодове напретка видјети својим очима и опипати својим рукама, напредак неће бити. Школска башта, у којој није ништа боље и

ништа љепше, него у осталим сеоским башчама, него можда горе, не може служити као примјер, него је као кочица, која кочи напредак. „Како ћу ја, који немам ни знања ни средстава, уредити башту, кад то није кадар учитељ” мисли, сигурно, сваки сељак. Дакле, док не буду школске баште ограђене (и то добро ограђене), док не буду за баштованлук предвиђене пристојне своте (и на време исплаћиване) и док не буду *послужитељи пристојно награђивани* (и на време награду добијали), неће срески економи унаприједити село, па ма долазили и десет пута годишње да обиђу свој рејон.

Рекапитулација :

1) Свако село безувјетно упорити (Експропријацијом ушорити, а за тим провести и комасацију).

2) Сваком селу обезбједити заједнички пашњак (ако нема државног или општинског земљишта, ваља опет експроприацијом доћи до истога).

3) Провести обавезан полазак школе (изрицање и извршавање казни пренијети у дјелокруг среских начелстава).

4) Свима ученицима обезбједити уџбенике и прибор.

5) Отварањем нових одјељења растеретити поједине наставнике превеликог броја ученика.

6) За издржавање школе одобравати пристојне суме и на вријеме их исплаћивати (Плата школ. послужитеља, ставка за врт и т. д.).

7) Ваншкол. просвећивање расподјелити равномјерно на све интелектуалне раднике села. (Преоптерећена машина не може уопште да крене, а камо ли да покаже користан ефекат ; на пр., потписаном повјерен је течај за тјелесно васпитање са преко 240 обавезника. Шта може један човјек са 240 душа, без помоћног особља ? Требало би поставити најмање пет наставника, па да се почне са радом).

Бос. Кобаш, 19 новембра 1937.

Лесек В. Емил, учитељ
и повереник Просвете

VII

На ваш допис од 23 октобра 1937 број 3156 одговарам слиједеће :

Рад на просвјештавању села или је посве замро или је незнатан. Тако је бар у овим нашим крајевима. Огромна је то штета по опште интересе наше, јер, и поред свих незгода садашњице, као и моралне низбрдице, којом клизи наше поратно друштво, наше село још увијек располаже са умним и морал-

ним квалификацијама, које стално остају не искоришћене и које пропадају у биједи и културној заосталости нашега села. Нашем селу још никад се не указује она пажња, коју оно заслужује и колико то интереси народа и државе траже.

Радници на селу и за село посве су ријетки. На овом послу поратни учитељи и свештеници много су подбацили. Агрономи, ветеринари и љекари немају могућности, наиме материјалних средстава, да се чешће нађу на селу. Познам љекара, којима је послје десет година исплаћиван рачун за урезивање оспица на селу, па је онда посве разумљиво, да су њихове посјете селу посве ријетке. А знам и то, да наш сељак годишње изгуби преко милијарду динара у стоци, која му утине од разних заразних болести, пошто ветеринари немају могућности, да се нађу на селу. Лијекови за сточне болести скупи су. Агрономи се у губе у канцеларијским пословима, пишући извјештај о стању пољопривреде у своме подручју, на темељу казивања сеоских кнезова, чија су казивања и превише површна и нетачна.

Приватна иницијатива у раду на селу не трпи са стране политичара, који се боје, да им се ма с које стране не подрије темељ на селу. Баш због тога потоњих девет година много је теже радити на селу него раније. Нађе се вазда начина, да се онемогући рад непоћудних људи на селу. О томе има много примјера. Најобичнији политички дрипац у стању је, да онемогући дјеловање најидеалнијих радника на селу. Политички је живот код нас разривен и затрован, а то све негативно дјелује у свима правцима нашега јавнога живота, па и у културном раду на селу. Много труда треба уложити да се постигне управо посве незнатан успјех. Под притиском тих невоља људи губе расположење за рад и малаксавају. То се осјећа нарочито код нас Срба, особито у Босни, који су и културно и економски најзаостајалији.

Шта смо и како радили прије рата, то је вама познато. У томе је времену наше свештенство огроман дио националних послова носило на својим плећима, а данас је оно пасивно. Његова предспрема сведена је на 4 разр. гимназије. Новим црквеним уставом свештенство је потпуно стављено под власт епископа у свима правцима свога рада. Раније свештеничко удружење укинута је и наметнута му правила новог удружења, које од себе не даје никакве знаке живота. Прије рата свештенство је у овим крајевима водило главну ријеч, а послје рата избацише нас из строја и онемогућише нам скоро сваку акцију у животу народном. То се све одржава у нашем јавном животу. Подмладак свештенички апсолутно није дорастао времену које преживљујемо. То је спасно, али, нажалост, надлежни за то немају разумијевања. Они то не виде, или неће да

виде. Када погледамо рад Хрвата и Словенаца, онда тек гледи-мо, да смо далеко од тога, да их стигнемо. Прије рата ми смо давали иницијативу. Први смо основали „Просвјету”, а ми рад наших цркв. школских власти био је на својој висини, био је користан. Такмичили смо се у раду. Данас бјежимо од тога, али, ипак, признања националним радницима ничу као гљиве послје кише. Неписменост је код нас Срба најјача. У Врбаској бановини, која је претежно српским елементом насељена, има 73% неписмених. Хрвати одлучише, да преко ове зиме науче 100.000 сељака читати и писати, а ми се договарамо ми политизирамо. Терен нам се измиче испод ногу, а ми то не осјећамо. Изгледа да нијесмо свјесни тога, да ће доћи вријеме, када ће најспособнији и морално најјачи да да воде друштво и државу. То је природни закон, коме се избјећи не може. А то је и право. Није ми жао што Хрвати и Словенци иду напријед, јер се радујем сваком напретку у земљи, али ми је тешко и срамота ме је, што у културном и економском погледу не корачамо упоредо с њима.

У Врбаској бановини 1936-37 године свршило је учитељску школу 15 ђака, а у Дравској 226. Ове бројке много говоре. Али, ми смо, ваљда, постали неспособни да то гледи-мо. Ово је само један, можда према другима и незнатан примјер. Тога има много, и када би ми све то знали, ми би тек онда видјели, како смо јадно стали и заостали.

Питате ме, како да се то поправи. То може да буде посве једноставна ствар, само је треба згодно поставити и смјело извести. Треба за читаву земљу створити план за подизање основних, средњих, пољопривредних и стручних школа. Занемареним крајевима треба посветити нарочиту пажњу, да се изравнају са осталима. У опетовницама на селу, којих ми још немамо, треба посветити нарочиту пажњу пољопривреди, те привреди уопште. Треба тражити, да се на Учитељским школама и Богословијама уведе као облигатан предмет *народно просвјетивање*. Богослове и учитељске приправнике треба спремити за рад на селу, а нарочито за вођење послова свих задружних организација на селу. Наставни план за основне школе треба измијенити, нарочито с погледом на живот и потребе села. Треба тражити, да учитељска мјеста по селима, а нарочито тамо гдје се већ нешто ради и креће напријед, попуњавају *са мушким лицима и из дотичног краја, пошто ће такви увијек боље познавати потребе свога краја и лакше наћи сараднике на селу*.

По селима треба оснивати *народне књижнице и читаонице*. Политичке општине законом треба присилити, да за књижнице и читаонице у своме селу имају створити просторије и новчано их помагати.

За издавање књига за село треба да се удруже: „Просвјета”, Српска Матица, Академија наука, Друштво св. Саве, Српска књижевна задруга и др., па да годишње издају 15 до 20 популарно написаних књига за село, како би се с тим стално обнављале сеоске књижнице. Задаћа тих књига мора бити: културно, економско, социјално, морално, религиозно и национално васпитање села. Путем натјечаја треба пробрати најбоље радове. Књиге би морале бити јефтине, технички солидно опремљене, тврдо везане и крупнијим словима штампане. Формат књиге имао би бити као оне Српске књиж. задруге. Свако коло књига, с обзиром на културно заосталије крајеве, морало би имати по једну или више књига пробраних народних пјесама, са коментаром, те приповједака наших и руских. Наравно, да би добро дошле и подесне „Народне Новине”, које би поред забавног дијела морале расправљати и живот сељака у свима правцима његовог живота, те давати му и упуте за рад у сваком мјесецу преко године, нпр. као „Сељачки Буквар”.

У добру књигу вјерујем много. Она би, поред добре школе, била у стању, да за догледни број година препороди наше село.

Јавна предавања требало би форсирати. Најбоља и најпопуларнија предавања треба умножити и слати свима људима у земљи, који раде на народном просвјетљивању, да се с њима послуже, јер многи немају ни способности, ни могућности, да таква предавања приреде, односно спреме.

За поједине крајеве, према климатским и господарским приликама, треба створити план, који се има постепено изводити, нпр. у року од 5 година, као: сађење племенитог воћа, увођење племените стоке за расплод, гајење корисног индустриског биља, регулисање ријека, исушивање бара, подизање просвјетних домова, сузбијање неписмености, борба против псовке, непоштених ријечи, сујевјерија, хрђавих навика и обичаја, изграђивање путева, хигијенских бунара, захода итд.

Просвјетљивању жене треба посветити нарочиту пажњу, јер васпитање дјете и кућа њезина су брига. Без културније жене, не може се ни замислити озбиљан напредак на селу. Прије 10 година у једној школи на селу међу 90 ученика затекао само једну дјевојчицу. Слични случајеви нијесу ријетки и у осталим селима нашега краја.

Рад школа за домаћице користан је и добар само у томе случају, ако се не праве неприродни скокови. Прелаз из примитивног у боље стање, у бољи живот села, мора бити постепен, да не убије вољу села за промјеном на боље. Да се сељак сувишним новитетима не застраши. Мора се водити рачуна о материјалним околностима села, о њиховим навикама

и обичајима. У томе послу на многим мјестима чињене су грубе грјешке, те су такве школе често промашиле свој задатак. Оно што је подесно и добро за посавље и подунавље, не може у исто доба бити добро за много заостала брдска села изнад Котор Вароши и Бање Луке.

Можда би било добро, да се у по једноме селу у свакоме срезу, који је на домаку града и у саобраћајном погледу згодно везано, посвети нарочита пажња и да се у томе селу у току једне године плански изведе нешто добро и корисно. На пр. изградња модерних ђубрилишта (макар од иловаче), силоса, облигатно кречење кућа и господарских зграда, грађење хигијенских захода, бунара, изградња једне хигијенске куће, увођење модерних пољопривредних справа, засађивање боље врсти воћа, пошумљавања голети, књижнице, читаонице, сузбијање неписмености и т. д. Ово тим прије, што наш сељак од својих људи све лакше прима, него од страних. Ово често чини и из суревњивости, да његов комшија не буде бољи од њега.

Средства за ову акцију треба да даје „Просвјета” и њој слична културна друштва. Даље државна управа и све остале аутономне јединице. Када рад у томе правцу добије јачега замаха и када буде успјех постигнут, тада ће бити и више средстава. Намакнуће их сам народ. Отвориће се и веће потребе, већи прохтјеви код самога народа па неће жалити средстава, да те своје потребе и жеље задовоља.

За ову акцију треба спретно и систематски заинтересовати јавност, задобити све људе од вриједности, те тако једним јачим замахом присилити и оне горе, да се већ једном пређе на плански рад, те да се за такав рад намакну и средства.

Будимо начисто с тим, да без културно напредна и економски јака села, нема слободе ни демократије, нема Југославије.

Бања Лука, 27 новембра 1937.

Душан Кецмановић, прота

VIII

Поштовани читаоци „Усмених новина”! Изненађен сам што видим оволики број неписмених Београђана, који не знају да читају новине (и ако имају и сувише школа), него се овако окуне као ми на селу, па један прича а други слушају, то само зими, а лети се нема кад.

Морам да Вам захвалим што сте ме позвали да Вам ја данас читам — предавање. Али требали сте да припремите дочек. Јер са великом муком сам могао да продрем до овога места! Сумњао сам у гостопримство варошана, а ову сумњу повећала је и моја баба која ми при поласку добаци: „Мани се ти варошана, не зову тебе оне што те воле, него да виде имали још шта у селу”. И тако сам под сугестијом сумње напустио своју кућу и дошао до овог дома, ал кад сам дошо до врата, неда онај на вратима ни опепелити. Пита шта тражиш ти овде? Оћу на народни универзитет! Како, у каљавим опанцима! Па нису ми казали да дођем бос, а наш паркет? — Паркет то није, кажем, народни универзитет. — Добро, имаш ли карту? — Море, каква карта, ја не идем да слушам, нисам ја неписмен, ја данас предајем.

Кад је то чуо, он се трже: О, молим, господе посланиче, изволте. Јер он мисли да народ сачињавају само народни посланици. Одведе ме код једне госпође и рече да се свучем и раскомотим и показа ми врата за салу. Прострујаше ми кроз главу бабине речи, а при том видећи пуна двоја кола извешаних хаљина, збуни се и каза му, море нећу ја на београдску плажу, да се купам, а и стар сам, па ме мало и срам. Море главо, нећу ја то; него скини копоран, шубару и штап, па онда иди у салу, а, мој пријатељу, недам ја мој копоран, шубару и штап, да ми варошани чувају, јер неznam на која ћу врата клиснути.

Не чуди ме што на Народни универзитет не пуштају народ. Има много установа народних, у којима народ нема приступа. Има народно позориште, у које народ никад не долази, има народних школа где нема места за народну децу, и тако још много другог народног што је далеко од народа.

Већ по овом што сам до сад у горкој шали навео, види се да интелигенција не мисли ништа о селу и народу. Ево, нек дигне руку од Вас слушаца, који је шта и колико допринео на подизању села и сељака? Ако је неко од Вас и помислио о селу, помислио је само толико: фала Богу што сам се извукао од каљава села. За доказ тога ево Вам истинити пример: Док по варошима постоје све могуће школе са свим удобностима, ми у селу делимично немамо школа а и оно што имамо то је штуро и мршава, са недовољном наставом, претрпано деце и са погрешним програмом подешеним за варошку децу. Те основне школе немогу да приме често пута ни половину пријављене деце. А за женску децу скоро никад нема места. У нашим крајевима имате и данас 60% неписмених. Да интелигенција иоле помишља на народ, зар би могло да се деси, да лекари доносе резолуције да не иду на село, због тога што село

нема за њих услова за леп живот. То би било равно овом примеру: ја имам једну њиву, али је обрасло трње и сад ја нећу да идем у ту њиву док се трње само не прокрчи. Тако село остаје без лекара а варош их има и сувише. Ево још видна примера. Пољопривредне школе су за то да васпитају сељачку децу која ће радити на својим имањима. А њих има само врло мали број. Није чудо што ваљевска пољопривредна школа ове године није могла да прими ни положину пријављене школске деце. Ви овде по вароши имате, санаторије, амбуланте, — док ми у селу немамо ничега. Налази се по нека бедна болница намењена сељацима, која је пуна стеница и гамади, у којој по два болесника леже у једном кревету. Имате најлепше путеве, а код нас су путеви од новембра до априла непроходни. Ви имате све могуће разоноде: биоскоп, позориште, разна предавања, концерте, — али имате и једно убеђење да је све то непотребно сељаку. Сељаку сте оставили да се и даље забавља око казанице. Он се и данас окупља око казанице, али се не опије, већ разговара и мисли о Вама интелигенцији која о њему ништа не мисли.

Шта село мисли о интелигенцији? Сељак цени интелигенцију по њеним творевинама, које служе општој заједници.

Село и сељак, варош и њена интелигенција синови једне стабине, а два су света која један другог не познају. Чудновато, али на жалост истинито. То не води хармоничном унапређењу наше друштвене заједнице.

Интелигенција сву своју умну и материјалну моћ даје граду — интелигенцији. Сељак — хтео не хтео — прилаже и доприноси граду и интелигенцији. Интелигенција остаје увек пасивна наспрам села и сељака. А сељаку ретко ко каже човечанску реч од интелигенције. И тако се у бесконачност разилазе.

Чиме се ово може правдати? Збиља, село је прљаво и каљаво, нема хигијенске станове и бунаре, (али је зато дало вароши дивне водоводе), неписмен је и нема интелигенције у себи (али има у себи нешто што премашује сву интелигенцију данашњице) да би се могао одржати на данашње време. Ко је крив свему томе, зна се, само интелигенција. Да је интелигенција била активна да подигне село, неби било овако. Кога треба да ја кривим, ако ми је народ гладан, бос, го, болестан, туберкулозан и дотерао дотле да ми се од тог немара и последњи огранак истрзава из куће? Крив сам ја, јер ја управљам тим народом. Цео је свет предао своју судбину школованој интелигенцији а то смо и ми урадили, па свакако за неуспех крива је она.

Па шта видимо? Видимо чуда. Разне техничке проналаске. Не да свету створи благостање, него да га са тим проналасцима пали, руши и свет уништава.

Ко ствара техничка чуда? Интелигенција. За кога и у чију корист? За интелигенцију опет — нема сељаку ништа. Ко ствара у свету картеле? Интелигенција. Ко их чува и подржава. Опет интелигенција. Зашто се води рат у Шпанији, а за чији се рачун води рат у Кини? За интелигенцију. Ко завади нас са браћом Хрватима? Интелигенција. Ко има користи од тога? Интелигенција.

Управо казато: ко управља светом? Интелигенција. Ко има право на добар живот, само интелигенција. Све што дође добра од интелигенције, служи само интелигенцији. А што дође зла — преноси се на сељака да он носи.

Ето, господо, данас има доста интелигенције, али врло мали број савршена човека. Не само код нас, него у целом свету. А без савршене интелигенције нема благостања роду људском.

Наша нација дала је само мали број интелигенције, која је дала све своје умне и физичке снаге за целину народа. Сељак се још нада да ће се интелигенција обратити селу, са искреном жељом за подизање села. Али не желимо интелигенцију која долази у село да само себи користи, већ да користи народу.

Ето шта село мисли о интелигенцији. Не замерите ми ово што Вам рекох, јер ја знам да ни ви о сељаку немислите боље. Верујте ми да нико не би био сретнији, кад би се у то разуверио него што би био народ. Да би се створила та заједничка сарадња између села и интелигенције, потребно је овако један другима све да кажемо. Али да би могли *баши све рећи* шта један другом мислимо, дођите код нас, на наше „усмене новине“, под онај велики грм, где се већ вековима одржавају „Усмене новине“ и ја вас уверавам да ћемо се договорити. Тамо је чист ваздух, ведро небо, шири видници, а језик много еластичнији.

Ту под грмом, где нису места нумерисана, где не седе у првом реду они што пара имају већ они који имају чисту петљу — пардон прошлост. Дођите ту ћете више чути.

Ратковац (срез подрињски), концем новембра 1937.

(Наставиће се)

Дратутин Тенадић,
земљорадник.

Нацрт правилника о уређењу и раду „Савеза друштва Просвете”

Члан 1 — ИМЕ :

При Главном одбору Просвете установљује се „Савет друштва Просвете”.

Члан 2 — ДЕЛОКРУГ :

У круг рада тога Савета спада :

- 1) одржавање континуитета у раду Просвете;
 - 2) јачање духовне кохезије и присности међу члановима;
 - 3) давање савета Гл. одбору у свима важнијим стварима;
- нарочито давање савета при одређивању новог правца рада као и приликом одлучивања о правној и стварној судбини појединог легата, а све то ради бржег и успешнијег остваривања Просветиних задатака.

Члан 3 — ЧЛАНОВИ :

Чланови су тога Савета: сви оснивачи, легатори и почасни чланови друштва Просвете, сви ранији претседници и главни секретари Главног одбора; активни претседник, потпретседници и главни секретар Главног одбора.

Кад се ради о легатима из појединих места позивају се претседници тих месних одбора као пуноважни чланови Савета.

Члан 4 — ЗАСЕДАЊЕ :

На позив Главног одбора, Савет се састаје у своја редовна заседања : пред главну скупштину и 6 месеци после те скупштине, а ванредно према потреби.

Дневни ред тога заседања утврђује Главни одбор. Тај се дневни ред може проширити и закључком сазване седнице Савета.

Члан 5 :

Закључци Савета нису обавезни за Главни одбор Просвете.

Члан 6 :

Седницама руководи претседник или један од потпретседника Главног одбора, а записник о седницама води главни секретар или његов помоћник.

Члан 7 :

За поступак на седницама Савета важе аналогно друштвена правила.

Светосавске беседе

А) ЗАБАВЕ, АКАДЕМИЈЕ, СЕЛА

(Завршетак)

Бос. Брод. — Забаву је приредио Одбор Просвете у Броду на дан Св. Саве. Посета је била добра, програм изведен на опште задовољство. После програма била је играња и весеље које је трајало све до зоре. И морални и материјални успех одличан.

Оштрељ. — Уз учешће великог броја колоније и сељана одржана је забава у лепој згради Соколског дома која је у сваком погледу, успела. Програм је био прикладан и биран, а посета боља него досадањих година.

Поред моралног успеха био је леп и материјални успех.

Дрвар. — На дан Св. Саве приредила је прва основна школа са гсп. Драганом Т. Срдичем, управитељем и великим пријатељем и сарадником Просвете, на челу пре подне свечану академију у школи, а увече у заједници са Соколским друштвом Дрвар забаву. Забава је одржана у Соколском дому и успела је у сваком погледу. Посета је била врло добра а програм је изведен на опште задовољство.

И материјални успех био је повољан.

Прибој на Лиму. — Одбор Просвете у Прибоју приредио је на дан Св. Саве прославу (забаву). Захваљујући агилности и заузимљивости чланова Одбора, а особито претседника Одбора преч. протојереја Јевђевића прослава је потпуно успела и у моралном и у материјалном погледу. Посета је била врло добра, а програм биран и изведен на опште задовољство.

Бихаћ. — Вредни одбор Просвете у Бихаћу са преч. протојерејем Бранком Дрљачом као претседником на челу приредио је и ове године на дан Св. Саве забаву која је успела у сваком погледу. У програму забаве учествовао је меновити гимназијски хор, питомци Просвете ученици гимназије и добровољни дилетанти који су с успехом одиграли комед «Француско-пруски рат» од К. Трифковића. У веселом расположењу и игрању забава је потрајала све до зоре. Поред моралног успеха био је и материјални доста повољан.

Власеница. — Одбор Просвете и Српска читаоница у Власеници приредили су у просторијама Српске читаонице и ове године као и досадањих на дан Св. Саве лепу забаву, која је и програмом и посетом и моралним и материјалним успехом врло лепо успела. Просторије Српске читаонице биле су дупком пуне, и посетиоци у најлепшем расположењу дочекали су зору.

Расово (код Бијелог Поља). — Повереник Просвете госп. Велимир Пешић, земљорадник, припремио је на дан Св. Саве прву забаву у селу Затону, општине затонске (срез белопољски) у корист Просвете. Уз припомоћ Соколске чете успео је овај наш вредни повереник да одржи забаву са програмом бираним и обилним.

Поздравну реч са дужим говором о значају оснивања и деловања »Просвете« на просветном и културном подизању народних маса одржао је члан Просвете Радомир Томовић. После поздравног говора у једном чину »Мува« и »Мића« — шаљиви монолог од Ђ. Бабића.

Посета забаве је била неочекивана и невероватно добра пошто је био пао велики снег и затрпао сваки мањи пут. Посетиоци су се врло добро осећали, а особито их је расположило врло успело извођење позоришних камада.

Уз морални успех био је према приликама и материјални успех повољан.

Брчко. — И ове године приредио је Одбор Просвете у Брчком на дан Св. Саве врло успелу забаву са играњем уз суделовање Српског певачког друштва »Вијенац«. Програм забаве је био биран. Поред поздравног говора и декламација одржан је и позоришни комад кога су дилетанти извели на опште задовољство. Посета је била врло добра, а и материјални успех је задовољавајући.

Бијељина. — Уз братско суделовање Одбора »Књегинје Зорке«, певачког друштва »Србадије« и »Мајке Југовића« приредио је и ове године у просторијама Српског дома Одбор Просвете у Бијељини у сваком погледу врло успелу забаву. Програм забаве био је биран и разноврстан, а посета одлична.

Морални и материјални успех врло добар.

Алипашин Мост. — Повереник Просвете гђа Ангелина Мартиновић, учитељица, приредила је уз припомоћ Соколског друштва и ове године на дан Св. Саве Светосавску беседу у корист Просвете. Забава је одржана у Соколској сали. Програм је био биран. Посета је била добра, а успех, особито морални врло велик.

Горња Вогошћа. — Због месних прилика место на дан Св. Саве одржао је Одбор Просвете са госп. Владом Ђокићем на челу, уочи Нове године село које је врло лепо успело. Доста велики број мештана посетило је село које је у пријатељском и угодном расположењу потрајало све до зоре.

Успех морални био је врло велик, а и материјални, према приликама, повољан.

Гацко. — Као и досадањих година и ове је Одбор Просвете у Гацку приредио на дан Св. Саве врло успелу забаву. Посета је била врло добра, а програм биран и изведен на опште задовољство.

Успех морални велик, а материјални, према приликама, повољан.

Зворник. — Месни одбор Просвете приредио је и ове године, као и досадањих, на дан Св. Саве забаву са игранком. На програму је поред декламације и песме био и позоришни комад »Школски надзорник« од Трифковића, кога су дилетанти с успехом извели. Цео програм изведен је на потпуно задовољство. И морални и материјални успех је повољан.

Илиџа код Сарајева. — Повереништво Просвете на Илиџи код Сарајева приредило је и ове године о Св. Сави забаву коју су обилно посетили мештани и околна села. Програм забаве био је биран и изведен на опште задовољство. Даван је комад »Хајдуци« од Ст. Поповића. Соколска музика свирала је разне патриотске комаде. Успех у сваком погледу повољан.

Јајце. — После паузе од неколике године приредио је вредни повереник и дугогодишњи радник Просвете прото г. Милан Илић на дан Св. Саве забаву која је у сваком погледу успела. Забава је одржана у Соколском дому. Посета је била одлична, а програм биран.

И морални и материјални успех врло повољан.

Љубиње. — У дому Св. Саве приређена је и ове године на дан Св. Саве Просветина Светосавска забава. Забаву је приредио Одбор Просвете са г. Станком Новокметом на челу. Успех је био преко очекивања и бољи од досадањих. Особито је посета била бројна из места Љубиња него и из околних села. Програм је забаве био разноврстан и у духу народне традиције.

Љубија. — Одбор Просвете у Љубији уз суделовање ученика-ца основне школе приредио је на дан Св. Саве забаву која је у моралном, а и у материјалном успеху, врло лепо успела. Сала Соколског дома била је дупке пуна. Разноврстан и биран програм изведен је на опште задовољство публике, која је у задовољству и одличном расположењу дочекала зору.

Модрича. — Наш вредни и заузимљиви повереник у Модричи госп. Борислав Стјепановић, учитељ, успео је да са својим ђацима приреди на дан Св. Саве врло успелу беседу. Посета је забаве била одлична, програм биран и изведен на опште задовољство. Поред лепог моралног успеха био је и материјални повољан и бољи него досадањих година.

Средње. — Цео низ година приређује о Св. Сави вредни Одбор забаве са госп. Данилом Ђоровићем, индустријалцем и легатором Просвете, на челу у сваком погледу врло успелу забаву. И рекордна посета забаве и одлично извођење разноврсног и обиљног програма крунисали су тешки и пожртвовани рад Одборов који је напрегао све силе да ова традиционална Просветина приредба успије што боље.

Морални успех забаве је врло велик, а ни материјални није ни најмање заостао.

Теслић. — Као и досадањих година, и ове је Одбор Просвете у Теслићу својим заузимањем и несебичним пожртвовањем успео да приреди на дан Св. Саве успелу забаву у корист Просвете. Посета је забаве била врло лепа, а програм обиљан и биран. Морални успех је одличан, а материјални, према приликама, повољан.

Тузла. — Забаву је приредио наш одлични Месни одбор у просторијама Соколског дома са браним и разноврсним програмом. И овогодишња Светосавска забава у Тузли успела је као и досадањих година, како у моралном тако и у материјалном погледу. Посета је била одлична, програм изведен у потпуности и на опште задовољство, а забава и игранка протекла је у најлепшем весељу све до зоре.

Угљевик. — Вредни и занимљиви одбор Просвете у Угљевiku приредио је и ове године на дан Св. Саве у сваком погледу успелу забаву са браним програмом. Посета забаве била је одлична, а морални успех велик. Успеху забаве допринели су много поред чланова Одбора и опробани пријатељи дугогодишњи чланови Просвете у месту.

Чечава. — Повереништво Просвете у Чечави преч. госп. Стојан Станковић приредио је и ове године на дан Св. Саве забаву у корист Просвете. Забава је била лепо посећена, а програм биран и прикладан.

Уз морални успех био је и материјални леп, повољнији него досадањих година.

Горња Саница. — Повереник Просвете гђица Серафина Ивекић, учитељица, приредила је о Св. Сави прославу у корист Просвете. У прослави су учествовала школска деца. Прослава је успела и програм је изведен на опште задовољство. И материјални успех је био повољан.

Бос. Шамац. — Последњих година од како је повереник Просвете у Бос. Шамцу угледни трговац госп. Војислав Васић, у Б. Шамцу се приређују забаве са неочекивано великом посетом и са необично великим успехом у сваком погледу. Тако је и ове године. Забава је одржана уочи Нове године у свим просторијама Соколског дома. Програм забаве је био биран и базноврстан. Уз говор, декламацију, позоришне комаде био је богат бифе, обиљна томбола и игранка. У најлепшем расположењу и весељу трајала је забава све до зоре.

И морални и материјални успех одличан.

Бања Лука. — Као и досадањих година, и ове је наш одлични Одбор Просвете у Бањој Луци, захваљујући пожртвованом и несебичном раду и заузимању његових чланова, приредио у сваком погледу успелу забаву. Програм забаве био је обилан и разноврстан. У извођењу програма учествовало је Српско пев. друштво »Јединство« и хорови ученика мушке учитељске школе и гимназије. Посета је била врло добра.

Материјални успех, поред моралног, врло повољан.

Вишеград. — Вредни и пожртвовани одбор Просвете у Вишеграду успео је да и ове године приреди на дан Св. Саве забаву која је мимо све досадање успела у сваком погледу. Посета забаве била је рекордна а бирани програм изведен на опште задовољство.

Материјални приход био је скоро двојном бољи од прошлогдишњег, а морални успех потпуно задовољавајући.

Гламоч. — Српска читаоница у Гламочу и повереник Просвете г-сп. Ђуро Радоје који је уједно и претседник Читаонице у Гламочу, приредили су на дан Св. Саве забаву која је лепо успела. Посета је била добра и програм биран. Од чисте добити са забаве добила је Просвета 20 по сто.

Липа код Бихаћа. — Г. Ђорђе Дракулић, учитељ и повереник Просвете, приредио је са својом школском децом на дан Св. Саве Светосавску академију, која је била лепо посећена и успела. Добровољни прилог укупљен том приликом послао је »Просвети«.

Вареш Мајдан. — Светосавска беседа (забава) одржана је 16 фебруара у просторијама касине. Програм забаве је био биран и разноврстан. Поред декламација и хорског певања даван је са успехом позоришни комад »Др.« од Нушића. Материјални успех је био задовољавајући а морални успех изнад сваког очекивања. Никад Просветина забава у Вареш-Мајдану није имала лепши морални успех. Већина породица овога места — без разлике на веру и племе — од сиромашног радника до највишег чиновника у месту посетила је ову забаву, као и званични претставници других културних и просветних друштава.

Овако сјајан успех резултат је неуморног и пуног жртава рада чланова Одбора Просвете и других пријатеља Просвете у Вареш-Мајдану, који су свим силама настојали да ова Просветина културна приредба што боље испадне. И успех је дошао.

Брадина. — Забаву је приредио вредни и заузимљиви повереник Просвете, г-сп. Петар Павић, надзорник пруге. Посета забаве била је врло добра. Морални успех одличан, а материјални задовољавајући. Сваки тежак и становник Брадине одазвао се са својим прилогом па макар и са малим.

Програм забаве изведен је на потпуно задовољство присутних па је забава у веселом расположењу трајала до зоре. Даван је позоришни комад »Шаран«.

Модран. — Вредни повереник Просвете у Модрану госп. Милаи Ј. Кајмаковић, трговац, приредио је на дан Св. Три Јерарха врло успелу забаву, јер се о св. Сави због месних прилика није могла одржати беседа. На програму забаве је био: говор о значају и раду Просвете на пољу просвећивања (предавач госп. Славко Мићановић, студ. филозофије из Бијељине), неколико пробраних декламација и позоришни комад »Очев грех« кога су са одличним успехом приказали чланови Просвете из Модрича уз припомоћ гђице Зоре Маринковић, наставнице гимназије у Бијељини, и вредне чланице омладинске групе »Смјена«. Забава је била врло добро посећена и особито успела у сваком погледу. И материјални успех с обзиром на прилике био је повољан.

Мркоњић Град. — О Божићу приредио је Одбор Просвете у Мркоњић Граду Просветину забаву која је врло лепо успела. Посета је била добра а програм разноврстан и изведен на опште задовољство. Поред моралног успеха био је и материјални, с обзиром на прилике, доста повољан.

Српетица. — Забава је приређена 5 фебруара о. г. Приредио је Одбор Просвете са госп. Милутином Дуновићем на челу. Посета забаве је била врло добра с обзиром на време које је тих дана беснело у овом брдском крају, па је морални успех био задовољавајући. И материјални успех био је приличан. Програм је био разноврстан и изведен на опште задовољство.

Прњавор. — Одбор Просвете одржао је на часне покладе село у корист Просвете. Село је врло лепо посећено. И морални и материјални успех је велик.

Б) СВЕТОСАВСКИ ПРИЛОЗИ ПРОСВЕТИ

Основне и друге школе

Сарајево :

I основна школа	дин.	94.—
II основна школа	»	52.—
IX основна школа	»	121.50
X основна школа	»	64.—
XIII основна школа	»	429.—
Женска занатска школа	»	125.50
Средња техничка школа	»	308.—
Женска стручна школа (г. М. Јокић)	»	60.—
Женска гимназија (гђа Н. Јањушевић)	»	749.75

Високо — мушка основа школа	»	90.—
Кисељак — основна школа	»	44.50
Какањ-Згошћа (основна школа)	»	261.50

Зеница — женска основна школа	»	21.—
Ђала , основна школа	»	30.—
Ђелајци (Мркоњић Град) — основна школа	»	51.—
Олово — основна школа	»	74.—
Жљбови (Рогатица) — основна школа	»	70.—
Скугрић (Градачац) — основна школа	»	67.—
Бошковићи (Фоча) — основна школа	»	30.—
Жлијиб (Вишеград) — основна школа	»	28.50
Српска Грапска (Добој) — основна школа	»	20.—
Србац (Прњавор) — основна школа	»	35.—

Одбори и повереници

Чачак (Одбор Просвете у гимназији)	дин.	970.—
Калесија (Повереник г. Мирко Топић, учитељ)	»	33.50
Отока (Повереник г. Душан Штрбац, свешт.)	»	47.—
Кључ (Повереник г. Вукица Димитријевић)	»	200.—
Режевићи (Повереник г. Марко Зеновић, учитељ)	»	100.—
Пожарница (Повереник г. Стево Тодоровић, свешт.)	»	200.—
Мокро (Повереник г. Ђорђе Вучићевић, трговац)	»	461.—
Јања (Одбор Просвете), добровољни прилози	»	103.—
Дубровник (Нов. г. Перо Веселиновић) шеф ложонице	»	160.—
Црквина (Повереник г. Ђ. Маслаћ) деловођа општине)	»	120.—

Разне културне и друге установе

Травник — Српско певачко друштво »Обилић« и Коло српских сестара — прилог —	дин.	500.—
Сарајево — Градска општина града Сарајева	дин.	1000.—

Разна приватна лица

Сарајево. — Од грађана по радњама и чиновништва по надлежностима укупише :

г. Стево Прњатовић , трговац	дин.	3.500.—
г. г. Душан Савић , учитељ и Мирко Максимовић протој.	»	5.190.—
г. г. Шћепан Марић , директор Трговачке коморе и		
Никола Шошић , индустријалац	»	930.—
г. г. Мане Шушњар , индустријалац	»	580.—
г. Никола Шеовац , међу намештеницима Руд. дирекције	»	350.—
г. г. Инж. Милош Попара , међу намештеницима Гр општ	»	115.—
г. г. Милос Танасић , прокуриста Занат. банке и		
Танасије Петрић , чин. Дуван. фабрике	»	610.—
г. Ђ. Антонијевић , директор Поште од намешт. поште	»	74.—
г. Борка Лалић , чин. фин. дирекције (у порезном уреду	»	117.—
г. г. Др. Љ. Опачић и Зора Роткопф , судије	»	1.320.—

г. Мил. Ракочевић, чин. банковни (Нар. банка)	»	200.—
г. Славојка Радовић, прив. чин. (Земаљ. болница)	»	380.—
г. г. Веселин Косорић, реф. аграрно прав. отсека и Страхиња Драмушић, учитељ (у Бановини)	»	1.127.—
г. Никола Дешић, проф. и Ацо Бумбић, проф. (у првој гимн.)		110.—
г. Јелена Допуђа, наставница (Учитељ. школа)	»	36.—
г. Ристо Николиновић, прок. Хипотекарне банке	»	120.—
г. др. Душан Мандић, лекар (Окр. ур. з. о. радн.)	»	250.—
г. Владо Спахић, код чин. и намештеника »Шипада«	»	300.—
г. Инж. Јово Поповић, међу чиновницима Зем. музеја	»	300.—
г. г. Божидар Ерановић и Босиљка Јандрић, код на- мештеника Градске штедионице	»	207.25
г. Душан Средојевић, срески начелник, у среском начелству		90.—
На каси на дан Беседе примљено добровољних при- лога од разних прилагача	»	3.241.—

НОВИ ПОВЕРЕНИЦИ ПРОСВЕТЕ

Доброте (Котор). Главни одбор Просвете именовоа је за свога по-
вереника у Добротама код Котора госп. Андрију Арменка, учитеља.

Илијаш (Високо). У споразуму са Главним одбором Просвете из-
мењено је повереништво Просвете у Илијашу па су за нове поверенике
именовани г. г. Василије Зечевић, свешт. и Милан Тебић, студент права.

Рипач (Бихаћ). Главни одбор Просвете именовоа је госп. Ђуру
Дракулића учитеља досадањег повереника у Лици код Бихаћа за по-
вереника у Рипчу, где је премештен са службом.

НОВИ УТЕМЕЉАЧ ПРОСВЕТЕ

За утемељача Просвете уписао се и уплатио утемељачку чланарин-
ну госп. Урош Дугоња, судија Округног суда у Сарајеву.

НОВИ ДОБРОТВОР ПРОСВЕТЕ

Гђа Рајка удова Д. Давидовић уписала је свога мужа пок. **Др. Ду-
шана Давидовића**, бившег бана Дринске бановине, за добротвора Про-
свете са улогом од 2.500 динара.

ЧЛАНОВИ ЛИГЕ ПРИЈАТЕЉА ПРОСВЕТЕ

За санирање финансијских прилика и за остварање Фонда за шко-
ловање привредног подмлатка и будућих честитих грађана и јавних рад-
ника отворен је у Просвети упис у Лигу хиљаде и Лигу пет хиљада
пријатеља Просвете. Чланови Лиге хиљаде пријатеља Просвете прилажу
Просвети 600.— (шестстотина) динара одједном или у месечним ратама од

25 до 50.— динара, а чланови Лиге пет хиљада пријатеља Просвете 100 (стотину) динара одједном или у месечним ратама.

Имена пријатљена Просвети уносе се у нарочиту књигу и издаће им се посебна диплома.

Од последњег извештаја уписаше се и уплатише потпуно улог.

а) Лига хиљаде пријатеља Просвете (улог 600.— динара)

Госп. Др. Милан Докић, заменик државног тужиоца у Мостару.

б) Лига пет хиљада пријатеља Просвете (улог 100.— динара)

Г. Симо Максимовић, Орашје на Сави,

г. Петко Дожић, срески пољопривр. економ, Рогатица,

г. Лука Бркић, пекар, Сарајево,

г. Милан Судчевић, школски надзорник, Бихаћ,

г. Лука Опачић, учитељ, Бихаћ,

г. Јулијана Глумац, учитељица у п. Бихаћ,

г. Марко Марковић, гостионичар, Бијељина,

г. Пајо Васиљевић, трговац, Тузла,

г. Инж. Бранко Вукановић, Бреза,

г. Душан Косановић, Бреза,

г. Марко Марић, Бреза,

г. Тодор Максимовић, Бреза,

г. Јосип Богдановић, свештеник, Прача,

г. Инж. Петар Радошевић, Бихаћ.

ЛЕПА ПАЖЊА

Господин Илија Ранкић, индустријалац из Београда подигао је у српско-православном гробљу у Бијељини лепу цркву, у којој ће почивати земни остаци његових почивших родитеља. Цркву је осветио зворничко-тузлански Митрополит високопреосвештени господин Нектарије уз многобројно учешће народа из вароши и са села. На сад дан црквеног освештања одржан је банкет у хотелу »Дрини«. На банкету је г. Ранкића поздравно г. Јово Петровић, учитељ у пензији, и претседник Месног одбора Просвете и уједно покупио 1.550 динара прилога за друштво Просвету.

ТЕЧАЈ ЗА ОПШТИНСКЕ БЕЛЕЖНИКЕ

Банска управа Дринске бановине одржала је течај за општинске бележнике. Тај течај похађали су и завршили као Просветини питомци г. г.: Миливоје Божић, из Рогатице, Жарко Кртинић из Власенице, Никола Стјепановић из Возуће и Токо Коловић из Вареш Мајдана. На име издржавања ових својих питамаца издала је Просвета дин. 7.000.— (седам хиљада).

ДОБРОВОЉНИ ПРИЛОЗИ

а) Прилози о крсним славама

Оштрељ. — Г. Бошко Крагуљ, приликом крсне славе св. Николе приложи Просвети 30.— динара.

Високо. — Одбор — О крсним славама Св. Николе и Св. Јована, сакупши 429.— динара.

Чачак. — О крсним славама прикупи Одбор Просвете дин. 1.133, а приложише г. г.:

Др. Драгиша Мишовић, лекар 10.— динара, Каљевић Ђорђе, претседник Окр. суда 10 дин., Поповић Драгомир, проф. 10.— дин., Др. Ерић Живко, лекар 10 дин., Поповић Петар, капетан 20 дин., Милутиновић Милован, свештеник 10 динара, Митровић Милош, хотелијер 10 дин., Шљивић Милош, књиџар 50 дин., Димитријевић Будимир, трговац 20 дин., Шљивић Милутин, књиџар 20 дин., Гавровић Раша, рентијер 20 дин., Аћимовић Мића, трг. 20 дин., Живадиновић, порезник 20 дин., Др. Аћимовић Драги, лекар 20 дин., Узуновић Миливоје, благајник Градске општине 20 дин., Павловић Илија, трговац 50 дин., Др. Максимовић Света, лекар 20 дин., Солујић Радојко, претседник општине 100 динара, инж. Станковић Лука, нар. посланик 50 дин., Лозанић Милорад, адвокат 30 дин., Др. Станковић Ненад, лекар 30 дин., Млачић, жанд. поручник 20 дин., Топаловић Живко, пуковник 20 дин., Марковић Драгомир, директор гимназије 20 дин., Терзић Драгиша, трговац 20 дин., Раовић Тихомир, трговац 10 дин., Јанковић, жељ. чиновник 20 дин., Јанић Јован, порезник 20 дин., Павловић, капетан 10 дин., Глинтић, судија среског суда 20 дин., Сековнић Славољуб, наст. гим. 30 дин., Симић Момчило, адвокат 20 дин., Инж. Томашевић Жива 30 дин., Ђукнић Гојко, свештеник 10 дин., Др. Василијевић Јелисавета, лекар 20 дин., Ковачевић Сретен, судија 10 дин., Варагић, п. пуковник 30 дин., Мајсторовић Јубо, трговац 10 дин., Радосављевић Никола, трговац 20 дин., Инж. Николић Ненад 20 дин., Филиповић Петар, трговац 10 дин., Вилогијевић Слободан, зуботехничар 20 дин., Радовић Маргита, професор 30 дин., Спасовић Жарко, фризер 20 дин., Матовић Војислав, трговац 50 дин., Матовић Глиша, трг. 20 дин., Матовић Радиша, трг. 20 дин., Оцокољевић Драгољуб, школ. надз. 20 дин., Константиновић Власта, суд. 20 дин., Јбујић Миленко, трг. 20 дин.

Сарајево. Госп. Владо Влчек, кондиторајски помоћник приложи о својој крсној слави, св. Сави, Просвети 150.— дин.

Добој. Одбор Просвете у Добоју прикупи :

1) О св. Арх. Михаилу г. г.: Дојчин Петровић дин. 100.—, Ђоко Милошевић дин. 50.—, по дин. 20.—: Игњат Б. Мучибабић и Илија Кривић, Стеван С. Прица, дин. 15.—, по дин. 10.—: Марко Јовић и Ђорђо Чуповић. Свега 225.— динара.

2) О св. оцу Николи г. г.: Јубомир Дучић дин. 100.—, Чедомир Јелић дин. 50.—, Никола Р. Стојковић дин. 40.—, по дин. 20.—: Пантелија Беочински и Милан Милаковић, по дин. 10.—: Богдан Ивановић, Жарко Јанковић, Јован Мандић, Никола Вукобратовић, по дин. 2.—: Ристо Зељко, Никола Јелић, Недељко Недић, Михаило Ђук. Свега дин. 178.

3) О св. Јовану Крститељу г. г.: Коста Маринковић дин.

50.—, по дин. 30.—: Бошко Савић и Јово Трифковић, по дин. 10.—: Милан Бањац. Свега дин. 120.—.

4) О св. Архиђ. Стефану г. г.: Стеван Памучина дин. 50.—, Никола Краљевић дин. 30.—, Јово Гојковић дин. 4.—. Свега дин. 84.—.

5) О св. Симеуну Богопримцу: г. Дамјан Кондић дин. 30.—.

б) Разни други добровољни прилози

Сарајево — **Удружење угоститеља** приложи Просвети дин. 150.— у место венца на одар пок. Танасија Настића.

Београд. — **Народна банка у Београду** приложи Просвети свој годишњи прилог од дин. 5.000.—.

Сарајево. — **Српска црквена општина** приложи Просвети свој годишњи прилог од дин. 1.000.—.

Станић Ријека (срез добојски): Село Станић Ријека код Добоја приложи Просвети дин. 50.—.

Карловац : Уместо венца на одар пок. Љубомира Миљушевића, адвоката, приложи Одбору Просвете у Карловцу г. Др. Стеван Јакшић, судија, дин. 200.—.

† ЛЈУБОМИР МИЉУШЕВИЋ, АДВОКАТ У КАРЛОВЦУ

Дана 30 марта 1938 г. умро је у 53 години живота Љубомир Миљушевић, адвокат и бивши народни посланик у Карловцу. Пок. Љубомир био је један од највиђенијих јавних радника читавог овога краја. Човек племенита срца и радник на свим пољима народног живота. Свој адвокатски посао радио је најпоштеније, а као политичар био је неустрашив борац и увек веран својим начелима. Он је један од оснивача Месног одбора »Просвете« у Карловцу и члан Управног одбора. Он и његова супруга, госпођа Катица, одмах су приступили као утемељачи »Просвете«. Сахрањен је у Карловцу 1 априла 1938 уз учешће врло великог броја како грађана Карловца без разлике вероисповести, тако и многобројних пријатеља — грађана и сељака — из околице нарочито Кордуна и Баније.

Покојнику вечни спомен, а уцвељеној породици искрено саучешће.

Одговорни уредник: **Ђорђе Пејановић**, главни секретар друштва Просвете.
За штампарију »Просвета« у Сарајеву одговара: Јован Карић.